

Marek Borawski/Nasz Dziennik

Biogramy zidentyfikowanych bohaterów

Czwartek, 22 sierpnia 2013 (12:02)

Biogramy dziewięciu zidentyfikowanych ofiar terroru komunistycznego odnalezionych w wyniku prac ekshumacyjnych, prowadzonych od lata 2012 roku w kwaterze „Ł” cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Władysław Borowiec (1916–1948) ps. „Żbik”, żołnierz Armii Krajowej, księgowy.

Przed agresją Niemiec na Polskę we wrześniu 1939 r. skończył podchorążówkę. Brał udział w wojnie obronnej Polski 1939 r. w stopniu plutonowego podchorążego. Walczył w obronie stolicy, następnie na Wschodzie. Aktywnie uczestniczył w konspiracji od początku jej istnienia. W 1943 r. przeniósł się do Tarnobrzega. Po zakończeniu II wojny światowej zatrudnił się w poznańskiej Delegaturze Biura Rewindykacji i Odszkodowań Wojennych jako księgowy. Szybko przeniesiony do berlińskiej placówki biura, gdzie pełnił tę samą funkcję, a następnie funkcję intendenta i tłumacza z języka angielskiego. 29 listopada 1947 r. zatrzymany pod zarzutem szpiegostwa. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 4 sierpnia 1948 r. skazany na karę śmierci. Decyzją z 14 września 1948 r. Najwyższy Sąd Wojskowy utrzymał wyrok w mocy, a Bolesław Bierut nie skorzystał z prawa łaski. Zamordowany 25 września 1948 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Szczałki Władysława Borowca odnaleziono wiosną 2013 r. w kwaterze „Ł” cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Henryk Borowy-Borowski (1913–1951) ps. „Trzmiel”, porucznik, oficer Komendy Okręgu Wileńskiego Armii Krajowej, prawnik, konspiracyjne nazwisko Henryk Syczyński.

Absolwent kursu podchorążych rezerwy w Grodnie. Uczestnik wojny obronnej Polski z 1939 r. w stopniu plutonowego podchorążego. W latach 1942–1944 żołnierz Okręgu Wileńskiego AK, w ramach którego służył w grupie wywiadowczej, zorganizowanej do walki z sowietyzacją ziem polskich, o kryptonimie „Cecylia”. W lipcu 1944 r. zdołał uniknąć aresztowania przez wojska sowieckie i wywózki w głąb ZSRS. Za udział w walkach o wyzwolenie Wilna w 1944 r. odznaczony

Krzyżem Walecznych. Wiosną 1945 r. współorganizował przerzut na Zachód żołnierzy b. Okręgu Wileńskiego AK. Następnie wszedł w skład komendy eksterytorialnego Okręgu Wileńskiego AK, działającego na terenie obecnej Polski, w której pełnił funkcję kierownika komórki kontrwywiadowczej. Aresztowany 28 czerwca 1948 r. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 2 listopada 1950 r. skazany na karę śmierci wraz z mjr. Zygmuntem Szendzielarzem „Łupaszka”, por. Lucjanem Minkiewiczem „Wiktorem” oraz ppłk. Antonim Olechnowiczem „Pohoreckim”. Zamordowany 8 lutego 1951 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Szczałki Henryka Borowego-Borowskiego odnaleziono wiosną 2013 r. w pobliżu kwatery „Ł” cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Hieronim Dekutowski (1918–1949) ps. „Zapora”, „Odra”, „Stary”, cichociemny, major, oficer Armii Krajowej, Delegatury Sił Zbrojnych i Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, kawaler Orderu Virtuti Militari (1964).

Ochotnik w wojnie obronnej 1939 r. Walczył we Francji w szeregach 2. Dywizji Strzelców Pieszych, po kapitulacji ewakuowany do Wielkiej Brytanii. Na początku marca 1943 roku zaprzysiężony na cichociemnego o ps. „Zapora” i „Odra”. We wrześniu 1943 r. przerzucony na teren Polski i awansowany przez Naczelnego Wodza do stopnia podporucznika rezerwy. Dowodził kompanią w 9. pp Inspektoratu AK Zamość, a następnie oddziałem dywersyjnym Kedywu w Inspektoracie Rejonowym Lublin-Puławy AK. W ramach Odtwarzania Sił Zbrojnych dowódca 1. kompanii 8. pp Legionów AK, od stycznia do lipca 1944 r. przeprowadził kilkadziesiąt akcji zbrojnych na terenie Okręgu Lubelskiego AK. W czasie akcji „Burza” ochraniał sztab komendy okręgu. W sierpniu podjął nieudaną próbę przedostania się na pomoc walczącej Warszawie. Na początku 1945 r. zgodnie z postanowieniem Komendy Okręgu AK Lublin skoncentrował żołnierzy zagrożonych aresztowaniami i przeprowadził szereg akcji odwetowych wobec wojsk NKWD i komunistycznych władz. Awansowany przez dowództwo Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj do stopnia kapitana, a Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” – do stopnia majora. Od czerwca 1945 r. dowodził wszystkimi oddziałami leśnymi w Inspektoracie Lublin DSZ. Odpowiadał za dywersję i przeprowadzał akcje wymierzone w aparat represji. Dowodzone przez niego zgrupowanie liczyło od 200 do 300 partyzantów. Po amnestii ogłoszonej przez komunistów latem 1945 r. rozformował zgrupowanie, a sam na czele kilkunastu współtowarzyszy próbował przez Czechosłowację przedrzeć się do amerykańskiej strefy okupacyjnej Niemiec. Po niepowodzeniu powrócił i ponownie stanął na czele reaktywowanego zgrupowania. Do amnestii w 1947 r. zgrupowanie prowadziło liczne akcje dywersyjne i samoobrony na obszarze woj. lubelskiego, rzeszowskiego i kieleckiego. Po ogłoszeniu przez komunistów amnestii w lutym 1947 r. zaprzestał prowadzenia akcji zbrojnych i w czerwcu ujawnił się. Zagrożony aresztowaniem, podjął próbę ucieczki z kraju, w trakcie której 16 września 1947 r. został zatrzymany w Nysie przez funkcjonariuszy WUBP z Katowic. Przeszedł okrutne śledztwo w centralnym więzieniu MBP przy ul. Rakowieckiej w Warszawie. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 15 września 1948 r. został skazany na siedmiokrotną karę śmierci. Bolesław Bierut nie skorzystał z prawa łaski. Przed wykonaniem wyroku podjął jeszcze jedną, nieudaną próbę ucieczki z celi więziennej. Zamordowany 7 marca 1949 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Szczałki Hieronima Dekutowskiego odnaleziono latem 2012 r. w kwaterze „Ł” cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Zygfryd Kuliński (1924–1950) ps. „Albin”, rolnik, żołnierz Ruchu Oporu Armii Krajowej i Narodowego Zjednoczenia Wojskowego.

Do konspiracyjnych struktur ROAK wstąpił po zakończeniu okupacji niemieckiej. Służył w oddziale por. Franciszka Majewskiego „Słonego”. Od 19 listopada 1947 r. w strukturach XI Grupy Operacyjnej NSZ. Przydzielony do oddziału Wiktora Stryjewskiego „Cacki”, w latach 1946–1949 brał udział w wielu akcjach przeciwko placówkom UB i MO. Zatrzymany 8 lutego 1949 r. w Gałkach (powiat płocki), w wyniku obławy urządzonej przez milicjantów i funkcjonariuszy PUBP z Płocka, Płońsk, Sierpca oraz żołnierzy Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Ranny, został przewieziony do Warszawy i poddany brutalnemu śledztwu. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 29 września 1949 r. skazany na karę śmierci. Decyzją z 7 lutego 1950 r. Najwyższy Sąd Wojskowy utrzymał wyrok w mocy, a Bolesław Bierut nie skorzystał z prawa łaski. Zamordowany 29 marca 1950 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie wraz z innymi partyzantami z oddziału „Cacki”: Waławem Michalskim „Gałązką”, Sewerynem Oryłem „Kanciąstym”, Stanisławem Konczyńskim „Kundą” oraz Karolem Rakoczym „Bystrym”.

Szczałki Zygryda Kulińskiego odnaleziono latem 2012 r. w kwaterze „Ł” cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Józef Łukaszewicz (1929–1949) ps. „Walek”, „Kruk”, żołnierz Narodowych Sił Zbrojnych.

Uczeń gimnazjum i liceum im. Leopolda Lisa-Kuli na Pradze w Warszawie, gdzie w grudniu 1947 r. był współzałożycielem antykomunistycznej organizacji młodzieżowej. Od połowy marca 1948 r. w strukturach Narodowych Sił Zbrojnych Rejon Mrozy w stopniu sierżanta służył w oddziale Zygmunta Rzeńkiewicza „Grotą”, „Parabelki”, a następnie Zygmunta Jezierskiego „Orlą”, które przeprowadziły kilka akcji bojowych przeciw grupom UB i KBW na terenie powiatu Mińsk Mazowiecki. Zatrzymany 4 czerwca 1948 r. w Grodzisku, w wyniku obławy przygotowanej przez funkcjonariuszy UB i KBW. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 28 lutego 1949 r. skazany na karę śmierci. Zamordowany 14 maja 1949 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie razem z dwoma innymi żołnierzami z oddziału „Orlą” – Edwardem Markosikiem „Wichurą” i Czesławem Gałązką „Bystrym”.

Szczałki Józefa Łukaszewicza odnaleziono latem 2012 r. w kwaterze „Ł” cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Henryk Pawłowski (1925–1949) ps. „Henryk Orłowski”, „Długi”, żołnierz Armii Krajowej, kurier Rządu RP na Uchodźstwie.

W czasie wojny służył w 26. pp AK, gdzie pełnił funkcję dowódcy drużyny w stopniu plutonowego podchorążego. W lipcu 1944 r. wraz z całym oddziałem przymusowo wcielony do Armii Czerwonej, następnie skierowany do szkoły lotniczej w Kraśniku. W listopadzie 1944 karnie zesłany do kopalni węgla w ZSRS za szerzenie antysowieckiej propagandy w szeregach wojska. Po powrocie do kraju, w pierwszej połowie 1946 r. przekroczył granicę polsko-niemiecką w okolicach Szczecina i dotarł do angielskiej strefy okupacyjnej. Tam nawiązał kontakt z Jerzym Rübenaubauerem, członkiem Delegatury MSW Rządu RP na Uchodźstwie. Od lutego 1946 do maja 1947 r. jako jego łącznik pełnił funkcję kuriera władz polskich w Londynie. Wielokrotnie przekraczał granicę polsko-niemiecką w celu przekazania meldunków. Przebywał na terenie m.in. Szczecina, Krakowa, Jeleniej Góry. Dwukrotnie aresztowany przez WUBP w Szczecinie. W styczniu 1948 r. zwolniony z braku dowodów, 25 lutego 1948 zatrzymany ponownie i przekazany do MBP w Warszawie. 18 października 1948 Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie uznał go za winnego działalności szpiegowskiej na rzecz Rządu RP na Uchodźstwie i skazał na karę śmierci. Decyzją z 7 stycznia 1949 r. Najwyższy Sąd Wojskowy utrzymał wyrok w mocy, a Bolesław Bierut nie skorzystał z prawa łaski. Zamordowany 3 lutego 1949 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Szczaćki Henryka Pawłowskiego odnaleziono latem 2012 r. w kwaterze „Ł” cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Zygmunt Szendzielarz (1910–1951) „Łupaszka”, major, oficer WP, dowódca V Wileńskiej Brygady Armii Krajowej oraz oddziałów partyzanckich eksterytorialnego Okręgu Wileńskiego AK, następnie Ośrodka Mobilizacyjnego Okręgu Wileńskiego AK, kawaler Krzyża Virtuti Militari V klasy.

Po ukończeniu szkoły podchorążych kawalerii w Grudziądzu przydzielony został do 4. pułku ułanów zaniemeńskich w Wilnie. Walczył w stopniu porucznika w 4. pułku Wileńskiej Brygady Kawalerii w wojnie 1939 roku. Za zasługi z tego czasu odznaczony Krzyżem Virtuti Militari V klasy. Po nieudanych próbach przedostania się na Zachód pod fałszywym nazwiskiem powrócił do rodzinnego Wilna. Od 1940 r. współtworzył konspiracyjne struktury pułkowe, tj. grupę kpt. Giedrojcia. Po rozbiciu w sierpniu 1943 r. przez sowiecką brygadę Fiodora Markowa oddziału partyzanckiego AK ppor. Antoniego Burzyńskiego „Kmicica” Szendzielarz odtworzył tę jednostkę, występującą odtąd pod nazwą V Brygady Wileńskiej AK lub Brygady Śmierci. Za zgodą komendy okręgu V Wileńska Brygada AK nie wzięła udziału w operacji wileńskiej 1944 r. Podzielona na małe grupy przedostała się na Zachód celem ponownego połączenia w Puszczy Augustowskiej. W sierpniu 1944 r. żołnierze, którym udało się przedostać (20-40 osób), zebrali się ponownie pod dowództwem Szendzielarza i podporządkowali białostockiej Komendzie Okręgu AK. Odtworzona w kwietniu 1945 r. na Białostocczyźnie V Brygada – w sierpniu 1945 r. liczyła 250 żołnierzy. Przeprowadziła kilkadziesiąt udanych akcji przeciw NKWD, UBP, MO i KBW. Zgodnie z rozkazami dowództwa Delegatury Sił Zbrojnych we wrześniu 1945 brygada została zdemobilizowana. Zygmunt Szendzielarz odtworzył ją ponownie w kwietniu 1946 r. na obszarze północnej Polski (działając teraz w ramach eksterytorialnego Okręgu Wileńskiego AK). Jesienią 1946 r. wraz z grupą ppor. Henryka Wieliczki „Lufy” powrócił na teren woj. białostockiego, dołączając do VI Wileńskiej Brygady AK dowodzonej przez por. Lucjana Minkiewicza „Wiktora”, a następnie ppor. Władysława Łukasiuka „Młota”. Od wiosny 1947 r. ukrywał się. Aresztowany 30 czerwca 1948 r. w Osielcu na Podhalu przez funkcjonariuszy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. Po długotrwałym śledztwie 30 listopada 1950 r. skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie na karę śmierci. Bolesław Bierut nie skorzystał z prawa łaski. Zamordowany 8 lutego 1951 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Szczaćki Zygmunta Szendzielarza odnaleziono wiosną 2013 r. w pobliżu kwatery „Ł” cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Wacław Walicki (1903–1949) ps. „111”, „Druh Michał”, „Pan Michał”, „Tesarro”, porucznik, oficer Komendy Okręgu Wileńskiego Armii Krajowej, nauczyciel, konspiracyjne nazwisko Wacław Lurdecki.

W konspiracji ZWZ/AK od 1939 r. jako oficer wywiadu Dzielnicy „D” konspiracyjnego Garnizonu m. Wilna, następnie oficer informacyjny sztabu Inspektoratu „A” i zgrupowania partyzanckiego ppłk. Antoniego Olechnowicza „Pohoreckiego”. Aresztowany przez Sowietów w lipcu 1944 r. i osadzony w więzieniu na Łukiszkach, skąd został zwolniony w maju 1945 r. Ponownie włączył się w nurt działalności konspiracyjnej i od października 1945 jako adiutant, a następnie zastępca Olechnowicza odtwarzał wraz z nim struktury eksterytorialnego Okręgu Wileńskiego AK. W ramach działalności Ośrodka Mobilizacyjnego Okręgu Wileńskiego AK stworzył i kierował własną siatką konspiracyjną, składającą się z wileńskiej młodzieży. Aresztowany 23 czerwca 1948 r. w Szczawnie-Zdroju w trakcie ogólnopolskiej akcji „X”, wymierzonej w konspirację wileńską. Prowadzone przez funkcjonariuszy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego śledztwo zakończyło się wydaniem przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie 8 października 1949 r. wyroku śmierci.

Decyzją z 30 listopada 1949 Najwyższy Sąd Wojskowy utrzymał wyrok w mocy. Bolesław Bierut nie skorzystał z prawa łaski. Zamordowany 22 grudnia 1949 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Szczałki Wacława Walickiego odnaleziono latem 2012 r. w kwaterze „Ł” cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Ryszard Widelski (1913–1949) ps. „Irydion”, „Wiara”, „Wiesia”, „Władysław”, „Żbik”, żołnierz Armii Krajowej, Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”.

W okresie okupacji niemieckiej pełnił w strukturach AK funkcję dowódcy plutonu w Obwodzie Praga. W 1945 r. ujawnił się przed UB, po czym ponownie włączył się w nurt działalności konspiracyjnej. Żołnierz Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” od grudnia 1945 r. Od połowy 1946 roku kierował siatką wywiadowczą Obszaru Centralnego, a następnie IV Zarządu Głównego WiN w Warszawie o kryptonimie „Syrena”, „Wisła”. Bliski współpracownik Władysława Jedlińskiego „Marty” – zastępcy szefa Oddziału Informacyjnego IV Zarządu Głównego WiN. Aresztowany 10 lutego 1948 r. w Warszawie. 27 października 1948 Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie skazał go na karę śmierci. Decyzją z 14 stycznia 1949 roku Najwyższy Sąd Wojskowy utrzymał wyrok w mocy, a Bolesław Bierut nie skorzystał z prawa łaski. Zamordowany 28 stycznia 1949 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Szczałki Ryszarda Widelskiego odnaleziono latem 2012 r. w kwaterze „Ł” cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.

Źródło: Instytut Pamięi Narodowej

Aktualizacja 22 sierpnia 2013 (13:02)

Nasz Dziennik .pl

